

วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของประเพณี มหาสังฆทาน เพื่อการเสริมสร้าง

สังคมสันติสุข: กรณีศึกษา ตำบลสวาย อำเภอปราณบุรี จังหวัดศรีสะเกษ*

The Analysis of Value and Importance of Mahasangathan Tradition for
Enhancing Peaceful Society: A Case Study of Sawai Subdistrict, Prang Ku
District, Sisaket Province

¹สุริสา แก้วสมชาติ และ พระครูปลัดอดิศักดิ์ วชิรปญโญ

¹Surisa kaewsomchat and Phrakrupalad Adisak Vajirapañño

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: risa_yong@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบท ความหมายและความเป็นมาของประเพณีมหาสังฆทานของ ตำบลสวาย อำเภอปราณบุรี จังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิดว่าด้วยมหาสังฆทานในพระพุทธศาสนาเถรวาทและสังคมไทย และ 3) วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของประเพณีมหาสังฆทานเพื่อการเสริมสร้างสังคมสันติสุข ตำบลสวาย อำเภอปราณบุรี จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการสัมภาษณ์ จากผู้นำศาสนา นักวิชาการ ผู้นำชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นำเสนอผลวิจัยเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบท ความหมายและความเป็นมาของประเพณีมหาสังฆทานของ ตำบลสวาย พบว่า สภาพพื้นที่ทั่วไป ตำบลสวาย มี 10 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 4,076 คน ชาย 2,027 คน หญิง 2,098 คนต่างชาติพันธุ์ มหาสังฆทานเริ่มเมื่อปี พ.ศ. 2556 วัดอุประสงค์เพื่อสร้างความสามัคคีในชุมชน จัดงานช่วงเข้าพรรษา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน คณะสงฆ์ อบต. ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน การจัดครบทุกวัด จึงเรียกว่าประเพณีมหาสังฆทาน 2) หลักการ แนวคิดว่าด้วยประเพณีมหาสังฆทานในพระพุทธศาสนาเถรวาทและสังคมไทย พบว่า การให้ทานมี 2 ประเภทคือปาฏิบุคลิกทาน การให้แบบเจาะจงบุคคล และสังฆทาน การถวายทานไม่เจาะจงบุคคล เป็นการให้แก่สงฆ์หมู่ใหญ่ จะมีผลานิสงส์มาก ปาฏิบุคลิกทาน ให้ทานคือความช่วยเหลือ แบ่งปันและ เพื่อลดความตระหนี่ การให้ทานอยู่คู่กับสังคมไทยจนถึงปัจจุบัน 3) คุณค่าและความสำคัญของประเพณีมหาสังฆทาน เพื่อการเสริมสร้างสังคมสันติสุข ตำบลสวาย อำเภอปราณบุรี จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า สร้างความสามัคคีในชุมชน อนุรักษ์ประเพณี วัดเป็นศูนย์กลาง ละกิเลส มีความเสมอภาคการจัดงานครบทุกวัด

คำสำคัญ: ประเพณีมหาสังฆทาน; คุณค่าและความสำคัญ; เสริมสร้างสังคมสันติสุข

*Received May 14, 2021; Revised May 25, 2021; Accepted May 29, 2021

Abstract

This the reserch article consisted of three objectives, namely: 1) to study conditions, meanings, and the brief history of Mahasangkathan Tradition of Sawai Sub district, Prang Ku District, Sisaket Province, 2) to study the way of promotion of Mahasangkathan Tradition for Theravada Buddhism and Thai society, and 3) to analyze and present the way of promotion of the peaceful community according to Mahasangkathan Tradition of Sawai Sub district, Prang Ku District, Sisaket Province. This was the qualitative research; an in-depth interview, a focus group discussion, the training or the experiments from Buddhist scholars, leaders, and participators. Present research result by depiction.

The research results were as follows: 1. The conditions, meanings, and the brief history of Mahasangkathan Tradition of Sawai Sub district found that Sawai Sub district contains 10 villages. Having population of 4,076 people which included 2,027 men, 2,098 women from different tribes. Villagers have several tribes. Having Mahasangkathan Tradition together since 2556BE for the purposes of unity and harmony of the community and conserve Buddhist Lent tradition. By the participation of the village, the group of monks, the community leaders, and the villagers. Having this for every temple is called Mahasangkathan. 2. The conceptual idea of Mahasangkathan Tradition for Theravada Buddhism and Thai society found that Mahasangkathan Tradition is to give offerings contain 2 types which are Patikodlikkathan, to give to a specific person and Sangkathan, to give to an unspecific person or a large group of monks. This giving provides more merit than Patikodlikkathan. Sangkhathan is to give, help, share, and to decrease miserliness. Giving is together with Thai society for a long time. 3. The value and the importance of Mahasang- kathan Tradition for the peacefulness of the community of Sawai Sub district, Prang Ku District, Sisaket Province are as follows: Supporting the unity in the community, supporting tradition, the temples are the center, decreasing the greed, and supporting equality when every temple holds the event.

Keywords: Mahasangkathan Tradition; The value and the importance; supporting the community peacefulness

บทนำ

วิถีชีวิตของชาวไทยพุทธจะเกี่ยวข้องกับประเพณีพระพุทธศาสนา การทำบุญคือค่านิยมของพุทธศาสนิกชนชาวไทย คือการตักบาตร ทอดผ้าป่า ทอดกฐิน ฟังเทศก์ ฟังธรรม รักษาศีล ภาวนา และถวาย

สังฆทาน และประเพณีมหาสังฆทานเป็นงานบุญที่ชาวบ้านตำบลสวายจัดทำขึ้นทุกปี สำหรับบริบทสภาพพื้นที่ทั่วไปตำบลสวาย มี 10 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 4,076 คนแยกเป็น ชาย 2,027คน หญิง 2,049 คน เนื้อที่ทั้งสิ้น ประมาณ 23.21 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 14,506.25 ไร่ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม สำหรับประชากรมีหลายชาติพันธุ์อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ ประกอบด้วย คือ ขนเฝ้าส่วย ขนเฝ้าเขมรและลาว ราษฎรส่วนใหญ่ใช้ภาษาส่วย ภาษาเขมร หรือกูย และภาษาลาวเป็นภาษาถิ่น ซึ่งมีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ลักษณะพื้นที่ เป็นที่ลุ่มดอนส่วนมากและหมู่บ้านจะตั้งอยู่ห่างกันการเดินทางบางหมู่บ้านฤดูฝนลำบาก เพราะบางหมู่บ้านยังเป็นถนนลูกรัง ถนนลาดยางยังไม่ทั่วถึง (Svai Subdistrict Administrative Organization, 2020)

ตำบลสวายมีงานประเพณีมหาสังฆทาน เป็นงานประเพณีชาวบ้านทำร่วมกันทั้งตำบล เริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. 2556 โดยพระครูวรณสารโสณ เจ้าคณะตำบลตูม-สวายในขณะนั้น ปัจจุบันรักษาการเจ้าคณะอำเภอปรางค์กู่ นำต้นแบบมาจาก พระครูศาสนกิจวิมลหลวงพ่อบุญ เจ้าอาวาสวัดหนองเชียงทูน ตำบลหนองเชียงทูน จึงกลับมาประชุมคณะสงฆ์และมีมติให้มีการจัดงานประเพณีมหาสังฆทานตำบลขึ้นมา (PhraKru Wanasansophon, 2021 ตำบลสวาย มีวัด 3 วัด และสำนักสงฆ์อีก 1 แห่ง องค์ประกอบ ของการจัดงานมหาสังฆทาน ประกอบด้วย พระภิกษุสงฆ์ ผู้บริจาคทาน ผู้รับทาน จตุปัจจัยหรือเครื่องถวายสังฆทาน การจัดงานภายในช่วงเข้าพรรษา ขั้นตอนการจัดงานเรียกประชุมหารือโดยมีคณะสงฆ์ ชาวบ้าน ผู้นำชุมชนและองค์กรส่วนท้องถิ่น ครู เพื่อสร้างการรับรู้และสร้างความเข้าใจร่วมกัน มีตัวแทนแต่ละวัดจับฉลากเรียงลำดับการจัดงานก่อนหลังของแต่ละวัดเพื่อความเสมอภาคไม่มีวัดไหนได้เปรียบเสียเปรียบ จากนั้นผู้นำแต่ละหมู่บ้านมีการประชาสัมพันธ์และประสานงานมอบหมายให้แต่ละฝ่ายรับผิดชอบ การเตรียมงานตัวแทนชาวบ้านแต่ละหมู่บ้านมาช่วยกัน เมื่อถึงวันงานชาวบ้านทั้งตำบลนำปัจจัยอาหารหวานคาว ผลไม้ ตามฤดูกาล มาร่วมกันทำบุญ มีการบริจาคโรงทานจากผู้มีจิตศรัทธา

เป็นเรื่องปกติของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ย่อมเกิดปัญหา จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายและผู้นำชุมชนประเด็นปัญหาที่พบ คือ 1) การดำเนินการเกี่ยวกับการงานประเพณีมหาสังฆทาน ความร่วมมือบางครั้งยังไม่ต่อเนื่อง 2) ปัญหาเศรษฐกิจ ชาวบ้านตำบลสวายมีอาชีพเกษตรกรรม บางครั้งผลผลิตไม่ได้ตามความต้องการ 3) ขาดด้านบุคลากรที่เป็นตัวหลักช่วยประจำอยู่วัดเต็มที่เพราะส่วนใหญ่ถึงแม้ชาวบ้านจะมีความตั้งใจมาเป็นอาสาช่วยกันบางครั้งขาดความพร้อมเพรียง 4) ปัญหาสภาพดินฟ้าอากาศ ฝนตกทำให้การเดินทางไปหมู่บ้านไปอีกหมู่บ้านด้วยความลำบากเพราะแต่ละหมู่บ้านของตำบลสวายมีระยะห่างกันและถนนลาดยางยังไม่ทั่วถึง 5) มีขโมยหรือคนร้ายจะแฝงตัวเข้าไปร่วมทำบุญ เมื่อสบโอกาสก็จะลงมือทั้งล้วงกระเป๋าสตางค์ของผู้ที่มาร่วมทำบุญและขโมยเครื่องสังฆทานภายในวัด 6) ไม่มีวินัยของคนบางคนความโลภมาก ไร้ระเบียบในการรับอาหารจากโรงทาน จะเป็นการแย่งชิงกันจนจุลฉุนและมีการเวียนมารับอาหารไปกักตุนหลายรอบ 7) ปัญหาสิ่งแวดล้อม ขยะมีมากจากการทิ้งขยะไม่ถูกวิธี (Chimpinit, 2021)

ดังนั้น แนวคิดการแก้ปัญหาจากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ในพื้นที่ เสนอแนวทางการแก้ปัญหา ดังนี้ 1) ข้อแรกปัญหาอุปสรรคสภาพดินฟ้าอากาศ ก่อนถึงวันงานให้คอยติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสภาพดินฟ้าอากาศจากกรมอุตุนิยมวิทยา เพื่อเตรียมตัวรับกับสถานการณ์นั้น เช่นเดินทางไกลต้องตรวจสอบสภาพรถ และเตรียมอุปกรณ์ป้องกัน

ฝน เช่นร่ม เสื้อกันฝน 2) แนวทางแก้ไขปัญหาคือสอง เพิ่มระบบความปลอดภัย โดยจัดคณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประสานงานกับตำรวจท้องที่ให้คอยสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิด และจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้นำชุมชนได้ให้ความเห็นว่าควร บอกกล่าวผู้ที่มาร่วมบุญไม่ต้องนำสินทรัพย์มีค่าติดตัวมาเยอะ เพราะจะดูแลลำบาก 3) ผู้นำชุมชนหรือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องเรียกประชุมลูกบ้านก่อนวันจัดงาน เพื่อสร้างความเข้าใจให้ลูกบ้านเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้น และควรจะช่วยกันเสนอมาตรการที่จะป้องกันหรือบทลงโทษลูกบ้านที่ปฏิบัติตัวไม่เหมาะสม อาจจะสร้างกฎกติกาของหมู่บ้านร่วมกัน 4) การแก้ไขปัญหาขยะ คณะกรรมการจัดงาน ผู้นำชุมชน และประชาชน เรียกประชุมและมอบหมายงานให้มีฝ่ายรับผิดชอบดูแล และจัดที่วางถังขยะแยกประเภทให้เป็นระเบียบ ขยะรีไซเคิลขายได้นำเงินเข้าวัดเพื่อชำระค่าใช้จ่ายต่างๆ ขยะที่สามารถทำเป็นปุ๋ยเช่นเศษผักเศษอาหาร ก็นำไปใส่ต้นไม้ และพร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือให้ผู้มาร่วมงานทราบในการทิ้งขยะในถังขยะที่จัดเตรียมไว้ให้ เพื่อช่วยกันรักษาความสะอาดเรียบร้อย (Srilert, 2021) และธรรมะที่ควรนำไปใช้ในการแก้ปัญหา คือข้อ ฆราวาสธรรม 4 คือ 1) สัจจะ (ความจริง, ซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริใจ พุดจริง ทำจริง - truth and honesty) 2) ทมะ (การฝึกฝน, การข่มใจ ฝึกนิสัย ปรับตัว, รู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัดตนนิสัย แก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา - taming and training oneself; adjustment) 3) ขันติ (ความอดทน, ตั้งหน้าทำหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ทนทาน ไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมาย ไม่ท้อถอย - tolerance; forbearance) 4) จาคะ (ความเสียสละ, สละกิเลส สละความสุขสบายและผลประโยชน์ส่วนตนได้ ใจกว้าง พร้อมที่จะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของผู้อื่น พร้อมที่จะร่วมมือ ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่คับแคบเห็นแก่ตน หรือเอาแต่ใจตัว - liberality; generosity) (Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto), 2003)

งานประเพณีมหาสังฆทานตำบลสวาย เป็นวัฒนธรรมที่ดำรงมาเมื่อทำแล้วมีผลดีต่อจิตใจให้เบิกบาน บุญเกิดจากความเชื่อเมื่อเราเชื่อและศรัทธาว่าการทำบุญจะทำให้ชีวิตเราเจริญรุ่งเรืองมีความสุขในครอบครัวและสังคม เกิดความสันติสุข เพราะบุญมีส่วนทำให้คนตั้งใจทำดี ละบาป การให้ทานเป็นหลักธรรมสำคัญเบื้องต้นในการพัฒนาจิตใจของคนให้มีจิตใจที่เมตตาและทำให้จิตใจสูงขึ้น และเพื่อบรรลุถึงเป้าหมายที่แท้จริงของผู้กระทำนั้นๆ ในทางพระพุทธศาสนา และสามารถปฏิบัติและเข้าถึงง่าย การทำทาน คือการให้ การและการช่วยเหลือ แบ่งปัน โอบอ้อมอารี แสดงน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น ทำให้มีความสุขทั้งผู้ให้ เพราะมีความสุขความอิ่มใจ และผู้รับได้นำสิ่งของของที่ได้รับทานมานั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ การทำบุญมหาสังฆทานยังสามารถอุทิศส่งไปให้ญาติผู้ล่วงลับไปแล้วให้ได้รับส่วนบุญส่วนกุศล เป็นการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ประเพณีมหาสังฆทานตำบลสวายควรพัฒนาและปรับเปลี่ยนในการทำสังฆทานให้เข้ากับยุคปัจจุบัน เช่นนำวัตถุทานที่สามารถนำมาก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด การทำความดีหรือการทำบุญเราสามารถได้หลายวิธี แต่ในมิติของการทำบุญโดยผ่านการให้ทาน หมายความว่า การทำบุญบางอย่างก็นับได้ว่าเป็นทั้งบุญและเป็นทั้งทาน อย่างเช่น การใส่บาตรพระ หรือถวายสังฆทาน ซึ่งถือเป็นจาคะหรือการให้ด้วยการเสียสละทรัพย์ อาหาร เวลา ดังนั้น ย่อมเป็นการยากในการที่จะขีดเส้นแบ่งให้ชัดเจนระหว่างการทำบุญและการทำทาน และถ้าจะสังเกตให้ดี คนส่วนใหญ่มักจะพูดติดปากกันว่า “ ทำบุญทำทาน “ โดยคำว่า ทำบุญ มักใช้ในเวลาที่ถวายของแก่พระสงฆ์ เพราะจิตขณะนั้นมีความศรัทธา ต้องการได้บุญจากการถวายสิ่งของนั้นๆ เพื่อเป็นการชำระจิตใจให้

สะอาดบริสุทธิ์ หรืออาจเพื่อหวังว่าบุญนั้นจะตกไปถึงผู้ที่เรารู้สึกให้ก็ตาม แต่คำว่า ทำทาน มักใช้ในกรณีที่เรารู้สึกให้ของกับคนยากจน หรือด้วยฐานะกว่าเรา เพราะจิตใจในขณะนั้นต้องการช่วยเหลือให้เขาพ้นทุกข์ ซึ่งบางครั้งอาจจะไม่ได้นึกถึงผลบุญที่จะได้รับ (Dharma supplies, 2015)

แรงจูงใจที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของประเพณีมหาสังฆทาน เพื่อการเสริมสร้างสังคมสันติสุข ตำบลสวาย เพราะต้องการทราบบริบทประวัติความเป็นมาของประเพณีมหาสังฆทานที่เกิดขึ้นในตำบลสวาย จะมีความสอดคล้องกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาทที่มีประโยชน์และคุณค่าต่อสังคมไทยอย่างไรบ้าง เพื่อความเข้าใจและเป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องการทำบุญมหาสังฆทานหรือการให้ทานที่ถูกต้องเหมาะสมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตที่ดีงามในสังคมต่อไป สิ่งที่น่าสนใจตำบลสวายมีกลุ่มชนหลายชาติพันธุ์มาอาศัยอยู่ในท่ามกลางความแตกต่างวัฒนธรรมประเพณีและภาษาแต่สามารถอาศัยร่วมกันอย่างสันติสุข การลงพื้นที่และการสัมภาษณ์คาดว่าจะได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างและคุณค่าของประเพณีมหาสังฆทาน ประโยชน์ที่ได้รับ เพื่อนำเสนอข้อมูลประเพณีวัฒนธรรมและต้นทุนทางสังคมของตำบลสวายที่มีอยู่ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านกายภาพ ด้านพฤติกรรม ด้านจิตภาพ และด้านปัญญาภาพ ในการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาของลูกหลานสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบท ความหมายและความเป็นมาของประเพณีมหาสังฆทานของ ตำบลสวาย อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิดว่าด้วยมหาสังฆทานในพระพุทธศาสนาเถรวาทและสังคมไทย
3. วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของประเพณีมหาสังฆทาน เพื่อการเสริมสร้างสังคมสันติสุข ตำบลสวาย อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษเป็นอย่างไร?

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของประเพณีมหาสังฆทาน เพื่อการเสริมสร้างสังคมสันติสุข:กรณีศึกษา ตำบลสวาย อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการเชิงพรรณนา (Descriptive) โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารข้อมูลแนวคิดทฤษฎี วิทยานิพนธ์, งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบริบทวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยมและความเชื่อและตำบลสวาย อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ

ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจข้อมูลบริบทพื้นที่ งานวิจัยภาคสนาม (Field Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาลงพื้นที่ สังเกต ศึกษาบริบทพื้นที่ วิถีชีวิต และข้อมูลจากเว็บไซต์ งานวิจัย สัมภาษณ์ กับผู้นำศาสนาผู้นำชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำเครื่องมือแบบสอบถาม จัดทำแบบสอบถามเกี่ยวกับบริบทและมหาสังฆทาน การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลวิจัย กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ โดยการเลือก พระสงฆ์ในพื้นที่ รักษาการเจ้าคณะอำเภอ

เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาสวัด รวม 3 รูป นักวิชาการในพื้นที่ 3 คน นำชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 12 คน รวมทั้งหมด 18 คน ซึ่งเป็นตัวแทนชาวบ้านตำบลสวาย

ขั้นตอนที่ 4 การสำรวจข้อมูลภาคสนาม (Field Research) เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยขอหนังสือเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มาจากพื้นที่ จากการสัมภาษณ์ นำมาจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์แยกประเด็นข้อมูลและหาข้อสรุปหรือคำตอบตามความเป็นจริงและสอดคล้องกับโจทย์วิจัย

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุงพัฒนาและนำเสนอผลการวิจัย หลังจากได้ทำการเก็บรวบรวม ข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงและนำเสนอเป็นผลการวิจัย แนวทางการการจัดงานประเพณีมหาสังฆทาน ตำบลสวาย อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ และข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 บริบท ความหมายและความเป็นมาของประเพณีมหาสังฆทานของ ตำบลสวาย พบว่า ตำบลสวาย สภาพพื้นที่ทั่วไป ตำบลสวาย มี 10 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 4,076 คน แยกเป็น ชาย 2,027คน หญิง 2,049 คน เนื้อที่ทั้งสิ้น ประมาณ 14,506.25 ไร่ พื้นที่บางส่วนติดกับอำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่ มีอาชีพเกษตรกรรม คือ ส่วย มีเขมร และลาว ตำบลสวายมีงานบุญประเพณีมหาสังฆทาน เริ่มตั้งแต่ พ.ศ.2556 โดยเจ้าคณะตำบล วัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสามัคคีในชุมชน เน้นการบริจาคร่วมกัน โดยอาศัย 10 หมู่บ้านขั้นตอนการทำงาน ของประเพณีมหาสังฆทานตำบลสวาย การมีส่วนร่วมของทุกหมู่บ้าน ประกอบด้วยคณะพระสงฆ์ องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน ครู ชาวบ้าน โดยผ่านกระบวนการร่วมคิดในการประชุมหารือหาข้อสรุปในการจัดงานบุญประเพณีมหาสังฆทาน ร่วมตัดสินใจ เมื่อได้แนวทางหรือแผนการจัดงานที่เหมาะสม ร่วมทำเมื่อได้ข้อสรุปหรือแผนงานแต่ละหมู่บ้านนำไปบริหารจัดการในหมู่บ้านหรือวัดของตนที่จะจัดงาน และร่วมรับผลประโยชน์ ส่วนประโยชน์ที่ได้รับทั้งฝ่ายผู้ให้ คือผู้ทำบุญมหาสังฆทานหรือผู้บริจาคทานได้มีความสุขที่เป็นผู้ให้ และผู้รับมีความสุขที่ได้รับและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ แนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ และทุกคนได้รับประโยชน์ร่วมกันบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมแบบให้ความร่วมมือ และงานจะสัมฤทธิ์ผลได้ การแบ่งปันปัญญาโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลและข้อเท็จจริงต่างๆ แบ่งปันความรัก ความรู้สึกที่ดีต่อกัน การมีส่วนร่วมการทำบุญมหาสังฆทานเป็นการมีส่วนร่วมงานการบริจาคแบ่งปัน การบริจาควัตถุทานที่ชาวบ้านได้ร่วมนำมาบริจาคร่วมกันทั้งตำบล ทานที่นำมาบริจาค่นั้นนอกจากปัจจัยและเครื่องสังฆทานจำเป็นพระต้องใช้ ชาวบ้านยังนำผลไม้ตามฤดูกาลมาร่วมบริจาค การจัดงานวัดทุกวัดหมุนเวียนเป็นเจ้าภาพและมีจัดเตรียมข้าวปลาอาหารไว้รับรองแขกที่มาร่วมงาน

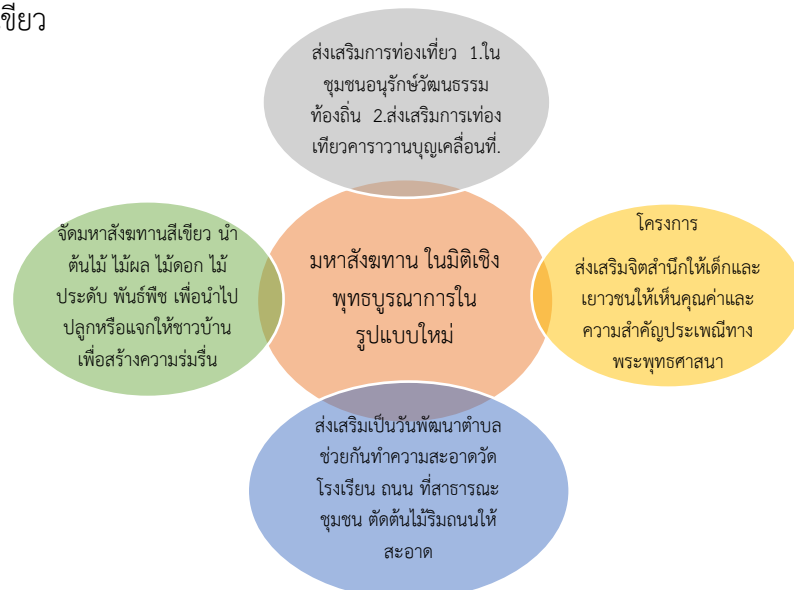
วัตถุประสงค์ที่ 2 หลักการ แนวคิดว่าด้วยมหาสังฆทานในพระพุทธศาสนาเถรวาทและสังคมไทย พบว่า แนวคิดในการทำมหาสังฆทานในพระพุทธศาสนาเถรวาท หรือการให้ทานมี 2 ประเภทคือปาฏิบุคลิกทาน การให้อย่างเจาะจงบุคคล และสังฆทาน การถวายทานไม่เจาะจงบุคคล อาานิสงส์แห่งทานขึ้นอยู่กับ การให้ทานจัดว่าเป็นบุญกุศลที่ยิ่งใหญ่ การให้แบบ สังฆทาน เป็นการให้แก่สงฆ์หมู่ใหญ่ หรือให้เพื่อส่วนรวม จะมีผลอาานิสงส์มากกว่าการให้ทานแบบ ปาฏิบุคลิกทาน คือการให้ทานแบบเจาะจง ขึ้นอยู่กับเจตนาและจิต ศรัทธาของผู้ให้ทานเป็นสำคัญ พุทธศาสนิกชนได้ทำบุญโดยการให้ทาน ช่วยเหลือเกื้อกูล แบ่งปัน สละทรัพย์ตนเองเพื่อก่อประโยชน์ให้ผู้อื่น และเพื่อลดความตระหนี่ เป็นการยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น การทำสังฆทานเป็นการทำบุญกับพระสงฆ์อุปถัมภ์พระสงฆ์ให้มีเครื่องของใช้อุปโภคบริโภคที่จำเป็นใช้ ในการครองสมณเพศพระสงฆ์เพื่อทำนุบำรุงรักษารธรรมวินัยและเผยแผ่คำสอนของพระพุทธศาสนาต่อไป การทำมหาสังฆทานตำบลสวาย ยังเป็นการร่วมแรงร่วมใจ เกิดความสามัคคี ประองตอง ร่วมแรงร่วมใจและมีขั้นตอนในการจัดเตรียมงานและผู้ที่มีร่วมทำบุญมหาสังฆทานพุทธศาสนิกชน ผู้มีจิตศรัทธานำปัจจัย สิ่งของต่างๆมาร่วมทำบุญ สำหรับองค์ประกอบของมหาสังฆทานนั้นมีวัดพระสงฆ์ บ้าน โรงเรียน ผู้นำชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่น จตุปัจจัยไทยทานหรือวัตถุทาน การให้ทานกับสังคมไทยมีมาช้านาน เพราะเชื่อคำสอนของพระพุทธศาสนา เพราะส่วนคนไทยจิตใจดี มีความเมตตา มีความศรัทธาในบุญ และเชื่อว่าการทำบุญทำทานจะทำให้ชีวิตมีความสุขและร่ำรวย ทำให้พุทธศาสนิกชนชาวไทยได้ปฏิบัติเป็นประเพณีสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ที่ 3 คุณค่าและความสำคัญของประเพณีมหาสังฆทาน เพื่อการเสริมสร้างสังคมสันติสุข ตำบลสวาย พบว่า ชาวบ้านตำบลสวาย แม้จะอยู่ร่วมกันต่างชาติพันธุ์แต่มีความเชื่อและนับถือศาสนาพุทธร่วมกัน ทำให้เกิดงานบุญประเพณีมหาสังฆทานขึ้น โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำและร่วมรับผลด้วยกัน เป็นกระบวนการในเชิงสังคมสันติสุข ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเจตนารมณ์ในการจัดงานบุญประเพณีมหาสังฆทานของชาวบ้านตำบล การให้คุณค่าและความสำคัญ ของประเพณีมหาสังฆทาน เพื่อการเสริมสร้างสังคมสันติสุข นำไปสู่การพัฒนาตำบลพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เป็นตำบลคือ

- 1) เกิดความเป็นประชาธิปไตยขึ้นในชุมชนมีความเสมอภาค เพราะทุกวัดต้องมีโอกาสได้จัดงานบุญประเพณีมหาสังฆทานเหมือนกัน
- 2) ความมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน บ้าน วัด โรงเรียน องค์กรท้องถิ่น ความสามัคคีในชุมชน ความสามัคคีเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานที่สำคัญในการหล่อหลอมให้ชาวบ้านตำบลสวาย มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและทำให้สังคมมีความเจริญรุ่งเรือง รอดพ้นจากภพภัยทั้งปวง ดังนั้นกล่าวได้ว่าความสามัคคีเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการสร้างและจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง
- 3) ลดช่องว่างและเชื่อมความสัมพันธ์มิตรต่อกันระหว่าง พระสงฆ์ ผู้นำองค์กรส่วนท้องถิ่น ครูโรงเรียนส่วนท้องถิ่น
- 4) เป็นตัวอย่างที่ดีและสนับสนุนเด็กให้เข้ามามีส่วนร่วมทำบุญประเพณีมหาสังฆทาน เพื่อปลูกจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าและความสำคัญประเพณีทางพระพุทธศาสนา ให้เด็กและเยาวชนได้มีโอกาสร่วมในกิจกรรมดังกล่าว เช่นนำไหว้พระ สวดมนต์นั่งสมาธิ บริการญาติโยมที่มาร่วมทำบุญกัน ช่วยจัดเตรียมข้าวปลาอาหาร ต้อนรับแขกผู้มาร่วมงาน
- 5) เกิดการทะนุบำรุงศาสนา รักษาศีล อนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้ใหม่คุณค่าและความสำคัญ ในมิติมหาสังฆทานรูปแบบใหม่ที่สามารถนำผลที่ได้คือพลังชุมชน สามารถพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์ได้ในหลายมิติในเชิงชุมชนสันติสุข กลไกและพลังขับเคลื่อนชุมชนที่สำคัญคือวิสัยทัศน์ของผู้นำทุกภาคส่วนของตำบลสวายที่จะสามารถเป็นกุญแจสำคัญนำพาชุมชนไปสู่ความสันติ แต่ก่อนจะเกิดสันติภายนอก ต้องพัฒนาให้เกิดสันติภายใน (Inner peace) ในแง่ในพระพุทธศาสนา คือสภาวะของความสงบภายในจิตใจ สภาวะของสิ่งที่มนุษย์อยู่ร่วมกับธรรมชาติ สภาวะมนุษย์อยู่ร่วมกับมนุษย์ด้วยความสงบด้วยสันติเพราะมีจิตใจอันดีงาม การที่นำหลักความเมตตา หลักความดีความงามความรักออกมาแบ่งปัน และส่งเสริมให้พุทธศาสนิกชน นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประพจน์ปรับใช้ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมที่สำคัญที่สามารถพัฒนาต่อยอดโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ 1) สร้างกิจกรรมเป็นวันพัฒนาตำบลทำความสะอาดวันทำบุญมหาสังฆทานชุมชน เช่นหลังจากเสร็จจากการทำบุญช่วงบ่าย สามารถทำความสะอาด ถนนหนทาง วัด โรงเรียน และปลูกต้นไม้กัน 2) โครงการส่งเสริมพัฒนาและปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เด็กและเยาวชนให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการใช้สติ เน้นการฝึกจิต เน้นการห้ามการทำชั่ว และทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เพิ่มทักษะในการใช้ชีวิตที่มีคุณภาพ เรียนแล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น เน้นความกลมกลืนของตัวเรากับธรรมชาติและสังคม ปลูกฝังอุดมการณ์ศีลธรรมครองตนคือศีล 5 ให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต และเห็นคุณค่าและวันสำคัญของประเพณีทางพระพุทธศาสนาโดยให้เป็นวันแห่งทำความดีเข้าวัด ปฏิบัติธรรม ให้มีส่วนร่วมในการทำบุญมหาสังฆทาน โดยผู้สร้างหลักสูตร 3) สร้างการทอเกี่ยวในชุมชน อนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น เชื่อมสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและหน่วยงานของรัฐ เช่น องค์การของรัฐสนับสนุนโครงการรูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชนที่มีต่อการจัดกิจกรรมของพระพุทธศาสนา มหาสังฆทานตำบลสวายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 4) พัฒนาการทำบุญมหาสังฆทาน นอกจากปัจจัยและเครื่องอุปโภคบริโภคที่พระสงฆ์จำเป็นต้องใช้ หรือถึงเหลือ สามารถเพิ่มวัตถุดิบรูปแบบใหม่เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน อาทิเช่น นำต้นไม้ทั้งไม้ผลกินได้ ต้นไม้ให้ร่มเงา ไม้ดอกไม้ประดับ พืชสมุนไพร และพันธ์พืชที่ชาวบ้านสามารถนำไปเพาะปลูกเพื่อมีรายได้เพิ่มและเกิดประโยชน์ใช้ได้จริงหรือเรียกว่ามหาสังฆทานสีเขียว

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่มหาสังฆทานเชิงบูรณาการ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญของประเพณีมหาสังฆทาน เพื่อการเสริมสร้างสังคมสันติสุขตำบลสวาย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 บริบท ความหมายและความเป็นมาของประเพณีมหาสังฆทานของ ตำบลสวาย พบว่า ความหมายประเพณีมหาสังฆทาน ไม่พบในพระไตรปิฎกมีแต่คำว่า สังฆทาน คำว่ามหาสังฆทานเป็นภาษาเรียกของคนท้องถิ่น มหาสังฆทานตำบลสวาย เกิดขึ้นครั้งแรกปี พ.ศ. 2556 โดยเจ้าคณะตำบล มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ต้องการให้ชาวบ้านมาทำบุญร่วมกัน โดยการให้ทาน ช่วยเหลือเกื้อกูลแบ่งปัน การบริจาควัตถุทานชาวบ้านได้ร่วมนำมาบริจาคกันทั้งตำบล ทานที่นำมาบริจาคมานั้นนอกจากปัจจัยและเครื่องสังฆทานจำเป็นพระต้องใช้ ชาวบ้านยังนำผลไม้ตามฤดูกาลมาร่วมบริจาค การจัดงานวัดทุกวัดหมุนเวียนเป็นเจ้าภาพและมีจัดเตรียมข้าวปลาอาหารไว้รับรองแขกมีมาร่วมงาน 2) เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีและความมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนของชุมชน เพราะความร่วมมือกันคือพื้นฐานของความสำเร็จของงานสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วมสัมฤทธิ์ผลและทุกคนได้รับประโยชน์ร่วมกันบนพื้นฐานของ “มัชฌิมาปฏิปทา” 1) การมีส่วนร่วมแบบร่วมมือ ความสามัคคีของบุคคลหรือในกลุ่มองค์กรหรือในสังคมนั้นเป็นตัวแปร สำคัญที่จะทำให้การมีส่วนร่วมสามารถจัดการความขัดแย้งได้และงานสัมฤทธิ์ได้ 2) การมีส่วนร่วมแบบแบ่งปัน 2.1) คือแบ่งปันปัจจัย 4 ซึ่งได้แก่เครื่องนุ่งห่มอาหารที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค 2.2) แบ่งปันปัญญาโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับและข้อเท็จจริงต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และรับรู้ร่วมกันในทุกภาคส่วน 2.3) แบ่งปันความรัก ความรู้สึกที่ดีต่อกัน โดยมุ่งหวังที่จะทำให้มีส่วนร่วมของแต่ละฝ่ายเกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินโครงการหรือนโยบายร่วมกัน 3) การมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือหรือการมีส่วนร่วมแบบสนทนาประชาชน 4) การมีส่วนร่วมแบบประชาพิจารณ์ การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ เป็นการมีส่วนร่วมแบบมุ่งเน้นไปเน้นที่กระบวนการของ“การฟัง”มากกว่า (PhraMaha Hansa Dhammaso, 2011)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 หลักการ แนวคิดว่าด้วยมหาสังฆทานในพระพุทธศาสนาเถรวาทและสังคมไทย พบว่า วิธีบำเพ็ญทานในพระพุทธศาสนา เมื่อกล่าวถึงลักษณะการให้ทาน สามารถแบ่งลักษณะการออกเป็น 2 วิธี ปาฏิปุคคลิกทานและสังฆทาน ทั้ง 2 วิธีนี้ อาจเรียกเป็นการแบ่งตามเจตนาเป็นที่ตั้งก็ได้ หรือแบ่งตามบุคคลผู้รับก็ได้ มีความหมายดังนี้ คือ 1) การให้ทานแบบปาฏิปุคคลิกทาน คือการทำบุญเจาะจงบุคคล 2) การทำบุญสังฆทาน คือการให้ไม่เจาะจง มีอานิสงส์มาก ได้ให้ความหมายไว้ว่า การให้ทานที่ตั้งใจถวายแก่พระสงฆ์หรือผู้แทนของสงฆ์ไม่จำเพาะเจาะจงรูปใดรูปหนึ่ง โดยสังฆทานที่ผู้มีจิตศรัทธานำมาถวายนั้นจะถูกนำเข้าเป็นสิทธิกองกลางแก่คณะสงฆ์ภายในวัด เพื่อให้คณะสงฆ์ได้จัดแบ่งปันแก่พระสงฆ์รูปใดรูปหนึ่งที่ต้องการหรือใช้ประโยชน์ร่วมกัน และวัตถุประสงค์ของการให้ทานคือต้องการให้มีน้ำใจช่วยเหลือแบ่งปัน ฟังให้เพื่อสงเคราะห์ผู้อื่นที่ควรจะสงเคราะห์ และลดความตระหนี่ในลาภ ในทรัพย์ การทำบุญประเพณีมหาสังฆทานประกอบด้วยทุกภาคส่วนของชุมชน พระสงฆ์ ผู้บริจาคทาน ผู้รับทาน เครื่องสังฆทาน หรือวัตถุปัจจัยที่ผู้มีจิตศรัทธานำมาบริจาคทาน และการให้ทานยังสามารถให้เป็นแบบอื่น เช่น การให้อภัย ให้ธรรมะเป็นธรรมทาน คำสอนทางพระพุทธศาสนา กล่าวว่าการให้ทานที่ประเสริฐและ ควรยกย่อง คือ การ ให้ประโยชน์เพื่อเกื้อกูลแก่ส่วนรวม เพราะถือว่าทานเป็นธรรมขั้นแรกที่ควรบำเพ็ญ ดังเช่น พระ

โพธิสัตว์ทั้งหลายผู้ที่ปรารถนาพระสัพพัญญู ก็ต้องอาศัยการบำเพ็ญทานบารมีเป็นขั้นต้น ก่อนจะบำเพ็ญบารมีขั้นสูงต่อไป ดังนั้น ถ้าชาวพุทธในสังคม ไทย ได้ศึกษาเรื่องการให้ทานในพระไตรปิฎก และทำความเข้าใจ ให้ถูกต้องในเรื่องของการให้ทานตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ก็จะทำให้ชาวพุทธนั้นเข้าใจเรื่องการให้ทาน เห็นความสำคัญของการบำเพ็ญทานบารมี การให้ทาน หรือ ทานมัย อันหมายถึง การให้ การสละหรือ การเผื่อแผ่แบ่งปัน ไม่ว่าจะเป็นเงินทองข้าวของเครื่องใช้หรือสิ่งอื่นใด และไม่ว่าจะให้แก่ใครก็ถือเป็นบุญทั้งสิ้น ซึ่งถือว่าเป็นการกำจัดกิเลสคือความตระหนี่ เป็นการลดความเห็นแก่ตัว และความโลภภายในจิตใจของตนให้หมดไปเป็นบันไดขั้นแรกที่จะนำตนไปสู่การบำเพ็ญทานขั้นสูงสุดได้ในที่สุด สำหรับการให้ทานกับสังคมไทยมีมาช้านาน เพราะเชื่อว่าการทำทานจะทำให้ชีวิตมีความสุขและทำให้ชีวิตดีขึ้น จึงปฏิบัติประเพณีปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน (Phrakru Phisaipariyatkit, 2010)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 คุณค่าและความสำคัญของประเพณีมหาสังฆทาน เพื่อการเสริมสร้างสังคมสันติสุข ตำบลสวาย พบว่า ประเพณีสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของพุทธศาสนิกชน ความสามัคคีเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานที่สำคัญในการหล่อหลอมให้ชาวบ้านตำบลสวายรักใคร่กลมเกลียว ก่อให้เกิดพลังในการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ คุณค่าประเพณีมหาสังฆทานนอกจากเกิดความสามัคคีในชุมชน เกิดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ แบ่งปัน ยังเป็นกลไกลดความแตกแยก ความเหลื่อมล้ำ ทำให้ลดช่องว่างเพิ่มความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่าง พระสงฆ์ องค์กรชุมชน โรงเรียน ผู้นำท้องถิ่น ทำให้เสริมสร้างสังคมสันติสุข ขยายพื้นที่ความสามัคคีปรองดองกันจากระดับคุ้ม ไประดับหมู่บ้าน จากระดับหมู่บ้านเป็นระดับตำบล ชาวบ้านมีต้นทุนความเชื่อทางศาสนาพุทธร่วมกัน ด้วยการ ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำและร่วมรับผลด้วยกัน กระบวนการในเชิงสันติสุข ตามหลักธรรม 1) ให้ทานด้วยศรัทธา คือ การให้ด้วยเชื่อว่าผลของการให้ทานนั้นมีประโยชน์เกื้อกูลแก่คนอื่นผู้ให้มีใจดีเบิกบานและอิ่มใจได้บุญ เมื่อให้ทานแล้วนอกจากนี้มีความเชื่อว่าผลของการคิดดีพูดดีและทำดีย่อมมีผลตอบแทนแก่บุคคลผู้ทำต้องติดสอยห้อยตามผู้ทำไปเหมือนเงาตัว 2) ให้ทานโดยเคารพ คือ ให้ด้วยการนอบน้อมอ่อนละมุนละม่อมให้ด้วยวาจาไพเราะ อ่อนหวานและให้ด้วยน้ำใจอ่อนน้อม 3) ให้ทานตามกาล คือ ให้ในกาลอันสมควรเช่นถวายผ้าอาบน้ำฝนในฤดูการเข้าพรรษาหรือเวลาออกพรรษากวายเป็นจ่านำพรรษาตลอดทั้งถวายภัตตาหารเช้าเพลเป็น 4) ให้ด้วยจิตอนุเคราะห์ คือ ให้เกื้อหนุนโอบอ้อมอารีเมตตาและให้อุดหนุนเอื้อเฟื้อช่วยเหลือด้วยกรุณาท่านแสดงผลของการให้ทานตามกาล และการให้ด้วยจิตอนุเคราะห์ว่าจะเป็นคนมั่งคั่งมีทรัพย์สมบัติมากมีเครื่องใช้สอยเหลือเฟือและมีความประสงค์เต็มเปี่ยม 5) ให้ทานไม่กระทบกระทั่งตนและคนอื่น คือ ให้ตามกำลังของตนที่มีอยู่และไม่ต้องรบกวนของคนอื่นมาให้ทานท่านแสดงผลของการให้ทานข้อนี้ว่าจะเป็นคนมั่งคั่งมีทรัพย์สมบัติมากและมีทรัพย์ปราศจากภัย ในธรรมชาติบางหมวด ที่ทรงมุ่งจะแสดงทั้งสองความมุ่งหมายในทีเดียวกัน มีการแยกศัพท์ ช่วยบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคในท้องถิ่น เช่น การขุดลอกคูคลอง ซ่อมแซมและปรับปรุงศาลารอรถโดยสาร และศาลาประชาคม (Attapat, 1998)

สรุป

ชาวบ้านตำบลสวายมีหลายชาติพันธุ์ ที่อพยพมาตั้งถิ่นฐาน อาทิ ชนเผ่าส่วย ชนเผ่าเขมรและลาว ราษฎรส่วนใหญ่ใช้ภาษาส่วย ภาษาเขมร หรือกูย และภาษาลาวเป็นภาษาถิ่น ซึ่งมีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และที่สำคัญชาวบ้านมีต้นทุนทางความเชื่อทางศาสนาที่ดี เนื่องจากวันสำคัญทางพุทธศาสนาและงานประเพณีมหาสังฆทาน จึงเป็นตัวเชื่อมโยงให้ชาวบ้านไปมาหาสู่กัน ทั้งตำบล 10 หมู่บ้าน โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ สำหรับคุณค่าและความสำคัญของมหาสังฆทาน ช่วยลดช่องว่างหรือความเหินห่างระหว่าง วัด องค์กรของรัฐ โรงเรียน และชาวบ้านให้มีความใกล้ชิดเกิดความรักความสามัคคีในตำบลสวาย สร้างความสัมพันธ์กันระหว่างเครือข่าย เพื่อนที่อยู่ต่างแดนต่างถิ่นมาพบพูดคุย ทำให้ตำบลสวายเป็นชุมชนเข้มแข็ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มหาสังฆทาน มีพระสงฆ์ ผู้มีจิตศรัทธาหรือชาวบ้านที่มาทำบุญ มีจิตุปัจจัยไทยทาน อาหารหวานคาว ขนมเครื่องดื่มสำหรับถวายภัตตาหารพระสงฆ์ โรงทานนำข้าวปลาอาหาร ขนม ผลไม้ น้ำและเครื่องดื่มต่างมาเลี้ยงแขกผู้มาร่วมงาน และมีการค้าขายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนในวันงาน ก่อเกิดรายได้คนในชุมชน การทำบุญมหาสังฆทานในตำบลสวาย เป็นทำร่วมกันของชาวบ้านพระสงฆ์และการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ยังสามารถนำผลที่ได้ไปต่อยอดส่งเสริมพัฒนาด้านอื่นๆที่ตำบลสวายมีต้นทุนอยู่ในพื้นที่ และเป็นอนุรักษ์ประเพณีทางพุทธศาสนาให้มั่นคงและยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ในพื้นที่บริบทชุมชนตำบลสวายมีความหลากหลายชาติพันธุ์ ปัจจุบันอาศัยกิจกรรมประเพณีความเชื่อเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้ชุมชนเกาะเกี่ยวเกาะกลุ่มกันได้ไม่เกิดการขัดแย้ง ซึ่งหน่วยงานองค์กรบริหารส่วนตำบล ควรเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นงบประมาณ ด้านการศึกษา ด้านการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ หรือส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ และยังเป็นต้นแบบให้ชุมชนอื่นๆเข้ามาศึกษาดูงานได้ ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นและยั่งยืนต่อไป

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า สังฆทานในพระพุทธศาสนา พบว่าแนวคิดเรื่องสังฆทานคือการให้ทานเป็นหลักการที่มีมาในพระพุทธศาสนาอย่างยาวนาน วัดหรือชุมชนอื่นๆสามารถที่จะนำหลักการแนวคิดนี้ ไปกระตุ้นไปส่งเสริมช่วยชาวบ้านให้เกิดการเกื้อกูลกันในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น เปลี่ยนจากพระสงฆ์เป็นผู้รับ แต่เปลี่ยนผู้รับเป็นชาวบ้าน เป็นคนยากไร้เดือดร้อนในชุมชน ดังนั้นคณะสงฆ์ควรที่จะถือโอกาสสมมติของการให้ทานระดมเงินกองทุนเพื่อช่วยเหลือสงเคราะห์แก่คนในชุมชนที่ตกทุกข์ได้ยาก เพราะการให้ทานเป็นเรื่องที่ดีมากแต่ควรจะมีการเผื่อแผ่ แบ่งปัน การให้ การรับเป็นการสงเคราะห์ชาวบ้าน โดยคณะสงฆ์เป็นตัวแทนสื่อกลางจะเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การช่วยเหลือคนที่เดือดร้อนมีทางออก แนวคิดนี้คณะสงฆ์ควรเข้ามาช่วยโดยสำนักงานพระพุทธศาสนาตำบล อำเภอ จังหวัดควร สื่อกลางเป็นตัวเชื่อมโยงให้โดยใช้แนวคิด

ในการให้ทาน พระสงฆ์รับไว้แต่ส่วนหนึ่งเพื่อให้และสร้างประโยชน์ต่อ องค์การท้องถิ่นนำไปเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น หรือการท่องเที่ยวคาราวานบุญ และส่วนที่ 2 คือ วัดและโรงเรียน ควรจัดโครงการส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้เห็นคุณค่าวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นโครงการอบรมคุณค่าและความสำคัญหลักธรรมของคำสอนพระพุทธศาสนาต่อการวิถีชีวิต เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ปลุกจิตสำนึก คุณธรรมจริยธรรมให้เป็นเด็กมีคุณภาพ หรือโครงการอื่นๆที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม เพราะเด็กและเยาวชนจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 แนะนำผู้ที่สนใจทำวิจัยเชิงชุมชนควรมีการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับการทำทานหรือมหาสังฆทานหรือบริบทการให้ทานในมิติของภูมิจัดเป็นมหาสังฆทาน เพื่อเสริมสร้างตำบลสันติสุข

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัย ส่งเสริมการทำบุญมหาสังฆทานหรือส่งเสริมหลักธรรมพระพุทธศาสนาผ่านการหลักการเพื่อการท่องเที่ยว ทำบุญ 3 วัดหรือ 9 วัด มหาทานสามัคคี

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัย แนวคิดและอิทธิพลของการถวายทาน ที่มีผลต่อการท่องเที่ยวในชุมชน

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัย แนวคิดการให้ทานเพื่อการเสริมสร้างความผูกพันในครอบครัวและชุมชน

2.5 ควรมีการศึกษาวิจัย หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับหลักการอภัยทานกับการเสริมสร้างหรือลดความขัดแย้งในการประนีประนอมคู่กรณีในศาล

2.6 ควรมีการศึกษาวิจัย วิเคราะห์คุณค่าและความสำคัญบทบาทกับการใช้หลักอภัยทานของผู้ประนีประนอมประจำศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชน

References

- Attapat & board. (1998). *Principles of life in society*. Bangkok: Ramkhamhaeng University.
- Sawai Subdistrict Administrative Organization. (2020). *District Information Search*. Retrieved January 25, 2020, from <http://tambonsawai.go.th/public/texteditor/data/index/menu/237>.
- Chimpinit, M. (2021). Headman Moo 5, Sawai Sub-district. *Interview*. January, 25.
- Phra Promkhunaporn. (P.A.Payutto). (2003). *Dictionary of Buddhism*. (12th ed.) Bangkok: Saha Thamik.
- Dharma supplies. D. (2015). *What is the difference between making merit "and" making alms"*? Retrieved May 24, 2021, from <https://www.facebook.com/74492>
- Phra Maha Hansa Dhammaso. (2011). *Peaceful Buddhism: Integrating principles and management tools Conflict*. Bangkok: 21 Century Company Limited.

Phrakru Phisaipariyatkit (Kaen Akkwan Mano). (2010). *An Analytical Study of Buddhist giving culture in Thai society*. (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.

Phrakru Wannasarnsophonwanno (Archachat). (2011) Parish Priest Sawai Subdistrict. *Interview*. January, 25.

Srilert, S. (2021). Official Retire, Sawai Sub-district. *Interview*. January, 25.